

gaar saa vidt, som jeg kunde ønske i Retning af at forbedre den Klasse af Befolkningens Kaar, jeg her figter til.

H. Andersen: Der kan jo ikke være Tvivl om, at de ærede Forslagsstillere have havt den bedste Hensigt med deres Forslag, men naar det ikke synes, at Forslaget kan komme til at gjøre den Nytte for Husmandsklassen, som de ærede Medlemmer have tilsigtet, tror jeg nok, at det tilbørlig beror paa forskjellige Feilsyn fra de ærede Forslagsstilleres og deres Venners Side. De gaa ud fra, at deres Forslag kan gjenføres i Analogi med Loven af 19de Februar 1861 om Erstatning for Forbedringer paa Fæstegaarde, men her er nu, saaledes som der gjentagne Gange er gjort opmærksom paa af den høitærede Minister, den store retslige Forskjel, at paa Fæstegaardene hviler der Fæstetvang, men ikke paa Husene. Nu er der fra de ærede Medlemmer for Holbæk Amts 2den og 5te Valgkreds (Dømergaard og Kasnusjen) anket over, at der ikke er Fæstetvang paa Husene. Det førstnævnte ærede Medlem ansøgte, at før Udstiftningerne var al Bondejord under Fæstetvang, og derfor burde den Jord, der blev lagt til Husene ved Udstiftning, ogsaa vedblive at være Fæstetvang undergivet. Det er ganske vist et Spørgsmaal, der kan siges Noget om, hvis det ikke for længe siden var afgjort. Der var virkelig paa Udstiftningens Tid Spørgsmaal, om Husene, hvorpaa der ikke var Fæstetvang, skulde gaa ind under de sædvanlige Betingelser for Bondejord, altsaa blive fæstepligtige, eller om Jord, der var Fæstetvang paa, og som blev lagt til Husene, skulde gaa ind under Husenes Retstillings og fritages for Fæstetvang. Det er et Spørgsmaal, der var oppe, da Udstiftningen fandt Sted, men som er afgjort paa den Maade, at den Jord, der er lagt til Husene, er bleven undtagen for Fæstetvang paa Grund af, at Husene vare fritagne derfor, og ikke blot den Slags Jord, men ogsaa Jorden til Møller og Kroer blev undtagen fra Lvangen. Fæstetvang er kun beholdt for de Bopæle, hvor man er gaaet ud fra, at Jordens Drift er det Hovedsagelige ved Næringen, men for de andre Eiendommers Bedkommende udgik Jorden af Fæstetvungen. Det er altsaa et Spørgsmaal, der for længe siden er afgjort, og som det ikke kan nytte, at man argumenterer ud fra ved denne Lov. Naar saa det ærede Medlem for Holbæk Amts 5te Valgkreds (Kasnusjen) særlig anker over, at naar en fæstepligtig Eiendom bliver udstiftet, blive Parcellerne undtagne fra Fæstetvang, medens de vare Fæstetvang underkastede som samlet Eiendom, er det saameget mærkeligere, at det ærede Medlem staar op og anker over det, som han vistnok selv i sin Tid har været med til at stemme for Loven af

9de Marts 1872, hvorved der jo skete den Forandring, at medens Fæstetvungen tidligere begyndte med 1 Td. Hartkorn paa Parcellen, blev den ved denne Lov, som jeg er temmelig vis paa, at det ærede Medlem har stemt for, sat op til 2 Tdr. Hartkorn, saa det er ikke nogen Grund for ham til at komme og anke over, at det er saaledes; thi saaledes er det ifølge den gjældende Lov. Man gav Loven, for at et vist Kvantum Jord skulde blive tilbage ved den fæstepligtige Eiendom og være Fæstetvang underkastet, men det, der stilles derfra, naar det var mindre end 2 Tdr. Hartkorn, skulde være frit. Forslaget er jo vedtaget, medens det ærede Medlem har siddet i Thinget, saa jeg formoder, at det ærede Medlem har stemt for det ligesom hele Thinget; altsaa er der ikke nogen god Grund for det ærede Medlem til at komme og anke over, at det er saaledes. Hvad nu det angaar, hvorvidt det er høitid eller ikke, at Husene ikke ere Fæstetvang underkastede, bliver det jo et ganske andet Spørgsmaal. Mange Steder i Landet ere Forholdene saaledes, at Husene blive fæstede paa Livstid ligesom Gaardene, selv om der ikke er nogen juridisk Forpligtelse dertil, men i hvert Fald er Forholdet det, at i det Tilfælde de blive leiede ud, ere de Folk, der bo i dem, slet ikke uheldigere stillede end de, der leie sig ind i en Kjøbstadsbolig og bo, eller de Leiere, som Husmændene selv tage ind til sig. Det er jo nemlig meget almindeligt, at Husmændene selv leier Bærelser ud til 2—3 Familier, som han finder for godt, og de ville vedblive at være i samme Stilling, som Leiehusmændene nu ere i, idet de kunne opsiges, og det er just det, de Herrer anke saa stærkt over, at de kunne opsiges, og derpaa raade de ærede Medlemmer ikke Bod ved deres Forslag. Jeg tror rigtig nok, at selv om de ville kunne faae deres Lovforslag sat igjennem, vil det kun gjøre en meget ringe Nytte for den Samfundsklasse, de ville hjælpe, men Banffelighederne ere jo saa store ved at faae Lovforslaget gjenført, at jeg ikke ser, at der er nogen egentlig Sandsynlighed for, at det kan nytte noget at fremme det. Der blev fremhævet af det ærede Medlem for Holbæk Amts 2den Valgkreds et bestemt Tilfælde. Man kjendte et bestemt Tilfælde, hvor man havde inddraget Jord under Hovedgaarden og ladet Boligerne blive tilbage som Leiehus. Men er det ærede Medlem da ubeffjendt med, at der er en Lovbestemmelse, der i visse Tilfælde giver Ret til at inddrage Jord under Hovedgaarden? Det ærede Medlem veed jo meget vel, at der ifølge Loven af 19de Februar 1861 kan inddrages Jord under Hovedgaarden, naar der under visse Betingelser er solgt til Leieeiendom. Endog saa i 1838 blev det tilladt at inddrage under Hovedgaarden som Erstatning for